

مجله (fa/Magazine/List/) مبلغان (fa/Magazine/View/۲۶۸۹/) دی و

بهمن ۱۳۸۵، شماره ۸۶ (fa/Magazine/View/۲۶۸۹/۶۵۸۲/) دی-و-بهمن-۱۳۸۵-

شماره-۸۶)

ازدواج موجب افزایش رزق و روزی
نویسنده: سید جواد موسوی

۸۵

بهانه فرار از ازدواج

یک عذر تقریباً عمومی و بهانه همگانی برای فرار از زیر بار ازدواج و تشکیل خانواده، مسئله فقر و نداشتن امکانات مالی است و از بزرگ ترین موانع روانی در برابر زناشویی بیم از تأمین نشدن مخارج عائله مندی می باشد؛ در حالی که اسلام اهمیت بسیار زیادی برای ازدواج و تشکیل خانواده قائل شده است؛ همچون روایاتی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله که می فرماید: «ازدواج سنت من است. هر کس از سنت من رویگردان شود، از من نیست.»

و یا اینکه: «هر که ازدواج کند، نیمی از دین خود را حفظ کرده است. باید در نیمه باقیمانده از خدا پروا کند.»

قرآن و سنت اهل بیت علیهم السلام به پاسخ این معضل عمومی پرداخته اند و خداوند در قرآن می فرماید: از فقر و تنگدستی دختران و پسران در سن ازدواج نگران نباشید و در ازدواجشان بکوشید؛ چرا که اگر فقیر و تنگدست باشند، خداوند آنها را از فضل خود بی نیاز می سازد: «إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ» و خداوند قادر به چنین کاری هست؛ زیرا خداوند واسع و علیم است: «وَ اللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ».

قدرتش آن چنان وسیع است که پهنه عالم هستی را فرا می گیرد و علم او چنان گسترده است که از نیات همه کس، مخصوصاً آنها که با نیت حفظ عفت و پاکدامنی اقدام به ازدواج می کنند، آگاه است و همه را مشمول فضل و کرم خود قرار می دهد. همچنین پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به بینوایان سفارش می کرد که ازدواج کنند و تشکیل خانواده دهند تا خداوند گشایشی در معاش آنها حاصل کند؛ همچنان که روایت شد: جوانی از انصار نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمد و از فقر و نیازمندی خود به آن حضرت شکایت کرد. پیامبر به او فرمود: ازدواج کن! [در برخی از منابع نقل شده که این عمل ۳ بار تکرار شد و هر بار پیامبر صلی الله علیه و آله همان پاسخ را دادند.]

پس از خارج شدن جوان از محضر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، مردی از انصار، خود را به آن جوان رساند و گفت: مرا دختری است زیباروی. سپس آن دختر را به همسری او در آورد. خداوند نیز به سبب این عمل، در رزق و روزی او توسعه داد و آن جوان به نزد رسول الله صلی الله علیه و آله آمد و از حال خود خبر داد و پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

«يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ عَلَيْكُمْ بِالْبَاهِ؛ اِي گروه جوانان! بر شما باد به ازدواج کردن!»

و باز از ایشان است: «إِلْتَمِسُوا الرِّزْقَ بِالنِّكَاحِ؛ رزق را در ازدواج جستجو کنید!» و نیز می فرمایند: «اتَّخِذُوا الْأَهْلَ فَإِنَّهُ أَرْزُقُ لَكُمْ؛ تشکیل خانواده دهید! پس همانا خانواده برای شما رزق رسان تر است.» و اینکه امام صادق علیه السلام در باب رزق آور بودن ازدواج می فرمایند: «الرِّزْقُ مَعَ النِّسَاءِ وَ الْعِيَالِ؛ رزق و روزی با همسر و فرزندان می باشد.»

در این نوشتار، به بررسی این مطلب خواهیم پرداخت که چگونه ازدواج می تواند موجب رزق و روزی انسان شود و یا اینکه چه عواملی در پی ازدواج وجود دارد که سبب توسعه در روزی و توان اقتصادی فرد می گردد.

اما قبل از بیان هر مطلبی، به جاست ابتدا به بررسی معنای رزق بپردازیم.

معنای رزق

رزق به معنای چیزی است که مورد انتفاع مرزوق قرار می گیرد. قهرا از هر رزقی آن مقدار واقعا رزق است که مورد انتفاع واقع شود. پس اگر کسی مال بسیاری جمع کرده که به غیر از اندکی از آن را نمی خورد، در حقیقت رزقش همان مقداری است که می خورد و بقیه آن رزق او نیست؛ مگر از این جهت که بخواهد به کسی بدهد. از این جهت، می توان آن را رزق دانست.

پس وسعت روزی و تنگی آن ربطی به زیادی مال و اندکی آن ندارد. [چه بسیار افرادی که مال بسیار دارند، ولی کم می خورند و چه بسیار افرادی که به عکس آنان اند].

در واقع، هر خیر اعتباری از خیرات اجتماعی، از قبیل: مال و جاه و قوت و شوکت و امثال اینها، هر یک به نوبه خود رزقی است که مرزوق از آن بهره مند می شود.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در تعریف رزق می فرمایند: «رزق مانند باران و به عدد آن از آسمان به زمین و برای هر انسانی به مقداری که برایش مقدر شده نازل می شود ولیکن برای خدا فضلهایی هم هست: بنابراین، از خدای تعالی فضل او را نیز بخواهید!»

هو الرزاق

خداوند روزی رسان تمام انسانها و موجودات دیگر است. هیچ جنبنده ای در جهان هستی نیست، مگر اینکه خداوند روزی او را می رساند؛ همچنان که قرآن می فرماید: «وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا»؛ «هیچ جنبنده ای بر روی زمین نیست، مگر اینکه روزی آنها بر خداوند است.» و می فرماید: «إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ»؛ «همانا روزی رسان خداوند است.» و لذا هر کس که روزی می جوید، باید از خداوند بخواهد و نه غیر او؛ آنچنان که مولانا در اشعارش به آن اشاره می کند:

رزق از وی جو مجو از زید و عمرو هستی از وی جو مجو از بنگ و خمر

منعمی زو خواه نه از گنج و مال نصرت از وی خواه نی از عم و خال

البته باید توجه داشت که این گونه نیست که انسان بنشیند و بگوید: خدا روزی رسان است. شرط روزی، سعی و تلاش است. خداوند می فرماید: «لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى»؛ «بهره ای برای انسان جز سعی و تلاش او نیست.»

و سخن دیگر اینکه رزق هر کس مقدر و معین شده و برای کسی فرار از آن ممکن نیست و رزق، عاشق و جوینده بنده می باشد؛ همچنان که در روایت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آمده است: «الرِّزْقُ يَطْلُبُ الْعَبْدَ أَشَدَّ مِنْ أَجَلِهِ؛ رزق در جستجوی بنده است، شدیدتر از اجل او.»

و صاحب مثنوی مطلب را این چنین بیان می کند:

گر تو خواهی و ر نخواستی رزق تو پیش تو آید دوان از عشق تو

و سعدی شیرازی می گوید: «دو چیز محال عقل است: خوردن بیش از رزق مقسوم و مردن پیش از وقت معلوم.»

و مولی الموحیدین امیر المؤمنین علیه السلام در بیان اقسام رزق می فرماید: «رزق دو جور است: رزقی که تو را می طلبد و رزقی که تو آن را می طلبی. آن که تو را می طلبد، به فرضی که تو به سراغ آن نروی، او به سراغ تو خواهد آمد.»

و از اینکه رسول اکرم صلی الله علیه و آله می فرماید: «لَوْ أَنَّكُمْ تَتَوَكَّلُونَ عَلَى اللَّهِ حَقَّ تَوَكُّلِهِ لَرَزَقَكُمْ كَمَا يَرْزُقُ الطَّيْرَ تَغْدُو خِمَاصًا وَ تَرُوحُ بِطَانًا؛ اگر بر خداوند توکل کنید، آن چنان که حق توکل بر اوست، خداوند شما را روزی می دهد؛ همچنان که پرندگان هر بامداد با شکمهای گرسنه از آشیانه خود می پرند و شبانگاه با شکمهای سیر باز می گردند.» نتیجه گرفته می شود که رزق مقسوم و مقدر هر کس فقط به همان اندازه است که او زنده بماند و ادامه حیات دهد، همچون حیوانات و پرندگان که خداوند همواره رزق آنها را به میزان حیات و بقاء آنها می رساند. با این حال، انسان برای بهره مندی و رسیدن به رزق بیشتر از نیاز حیات روزانه خود، محتاج تحصیل شرائطی است که از جمله آنها ازدواج می باشد.

و اما عواملی که در ازدواج موجب افزایش رزق و روزی انسان می شوند، عبارت اند از:

۱. ایمان و تقوا

یکی از اصول اساسی که اسلام به آن اهمیت زیادی داده است و آن را وسیله تقرب به درگاه الهی و ارزش یافتن فرد مسلمان معرفی می کند، مسئله ایمان به خدا و تقواست؛ همچنان که خداوند در قرآن کریم می فرماید: «إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ»؛ «همانا گرامی ترین شما در نزد خدا، با تقواترین شماست.»

از این رو، فرد مسلمانی که به خاطر تقوای الهی و برای حفظ دین و پیروی از سنت پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله اقدام به ازدواج می کند، در درگاه پروردگار، عزت و ارزش خاصی می یابد و به دلیل آراسته شدن به این زیور اخلاقی، مورد توجه خاص خدا واقع می شود؛ به طوری که خداوند از مکانی که هرگز گمان نمی برد، برای او روزی می رساند: «وَ مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَ يَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ»؛ «کسی که تقوا پیشه کند، خداوند گشایشی برای او قرار می دهد و از آنجا که گمان ندارد، به او روزی می بخشد.»

و در آیاتی که از قرآن، باز شدن درهای برکات [روزی] را از آسمان و زمین، مشروط به ایمان و تقوای مردم معرفی می کند: «وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ»؛ «و اگر اهل شهرها و آبادیها ایمان می آوردند و تقوا پیشه می کردند، برکات آسمان و زمین را به روی آنها می گشودیم.»

همچنان که در حدیثی نورانی از وجود مقدس پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ، تقوا به عنوان راه کسب روزی حلال بیان شده است. آن حضرت در حجة الوداع فرمود: «فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى قَسَمَ الْأَرْزَاقَ بَيْنَ خَلْقِهِ حَلَالًا وَ لَمْ يَقْسِمْهَا حَرَامًا فَمَنْ اتَّقَى اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ صَبَرَ أَنَا اللَّهُ بِرِزْقِهِ مِنْ حِلِّهِ وَ مَنْ هَتَكَ حِجَابَ السُّرِّ وَ عَجَلَ فَأَخَذَهُ مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ قُصَّ بِهِ مِنْ رِزْقِهِ الْحَلَالِ وَ حُوسِبَ عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛ خدای تبارک و تعالی رزق حلال را بین خلقش تقسیم کرده و آن را به طور حرام تقسیم نکرده است. پس هر کس از خدای عز و جل پروا کند و صبر نماید، خداوند رزقش را از راه حلال می

دهد و هر کس پرده حرمت الهی را پاره کند و رزقش را از غیر راه حلال بگیرد، رزق حلالش را به عنوان قصاص از او خواهند گرفت [و در نتیجه، همان مقداری را که باید از حلال می خورد، از حرام می خورد و نه بیشتر] و روز قیامت بر او حساب می کنند.»

شاید به همین دلیل که تقوا در روزی انسان مؤثر است، شاهدیم که در روایتی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله استغفار از گناه که از آثار تقوا می باشد، به عنوان یکی از عوامل جلب روزی معرفی می شود:

«أَكْثَرُوا الْإِسْتِغْفَارَ فَإِنَّهُ يَجْلِبُ الرَّزْقُ؛ زیاد استغفار کنید؛ زیرا استغفار روزی را [به سوی شما] می کشاند.»

۲. احساس مسئولیت

فقر نمی تواند مانع راه ازدواج گردد، بلکه چه بسا ازدواج سبب غنا و بی نیازی می شود. دلیل آن هم با دقت روشن می شود؛ زیرا انسان تا مجرد است، احساس مسئولیت نمی کند؛ نه ابتکار و نیرو و استعداد خود را به اندازه کافی برای کسب درآمد مشروع بسیج می کند و نه به هنگامی که درآمدی پیدا کرد، در حفظ و بارورساختن آن می کوشد و به همین دلیل، افراد مجرد غالباً خانه به دوش و تهی دست اند. اما بعد از ازدواج، شخصیت انسان تبدیل به یک شخصیت اجتماعی می شود و خود را شدیداً مسئول حفظ همسر و آبروی خانواده و تأمین وسائل زندگی فرزندان آینده می بیند. بنابراین، تمام هوش و ابتکار و استعداد خود را به کار می گیرد و در حفظ درآمدهای خود و صرفه جویی تلاش می کند و در مدت کوتاهی می تواند بر فقر چیره شود.

به بیانی دیگر، مگر نه آنکه احتیاج ما باعث اختراع است، احساس مسئولیت نیز انگیزه ای نیرومند است که در وجود انسان نهاده شده است. همانا روزی خدا در زمین نهفته شده و توانمندیهای انسان در وجود خود او نهفته است. وقتی این توانمندیها شکفته شود، روزی خدا نیز با امید و نیازمندی و به وسیله سعی و کوشش بیرون خواهد آمد.

و از اینجا است که در روایتی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آمده است:

«مَنْ تَرَكَ التَّزْوِيجَ مَخَافَةَ الْعَيْلَةِ فَقَدْ أَسَاءَ ظَنَّهُ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ؛ هر کس امر ازدواج را از بیم مخارج عائله مندی ترک کند، همانا به خداوند گمان بد برده است.»

۳. سعی و تلاش

بدون شک انسانها از نظر استعدادها و مواهب خدادادی با هم متفاوت اند؛ ولی با این حال، آنچه پایه اصلی پیروزیها را تشکیل می دهد، تلاش و سعی و کوشش آدمی است. آنها که سخت کوش ترند، پیروزترند و آنها که تنبل تر و کم تلاش ترند، محروم ترند.

از این رو، قرآن بهره انسان را متناسب با سعی او می شمرد و صریحاً می گوید: «وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى»؛ «و اینکه برای انسان بهره ای جز سعی و تلاش او نیست.»

در روایات اسلامی نیز، فوق العاده به مسئله تلاش و کوشش برای کسب روزی اهمیت داده شده است؛ تا آنجا که امام صادق علیه السلام می فرماید: «لَا تَكْسَلُوا فِي طَلَبِ مَعَايِشِكُمْ فَإِنَّ آبَاءَنَا كَانُوا يَزْكُصُونَ فِيهَا وَ يَطْلُبُونَهَا؛ در تحصیل روزی تنبلی نکنید؛ زیرا پدران ما در این راه می دویدند و آن را طلب می کردند.»

و نیز از همان امام بزرگوار می خوانیم: «الْكَادُّ عَلَى عِيَالِهِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؛ کسی که برای [روزی] خانواده خود تلاش می کند، مانند مجاهد در راه خداست.»

و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله طلب روزی حلال را پس از ادای واجبات اولیه، واجب می شمارد:
«طَلَبُ الْحَلَالِ فَرِيضَةٌ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ.»

بی کلید این در گشادن راه نیست بی طلب نان سنت الله نیست
گر تو بنشینی به چاهی اندرون رزق کی آید برت ای ذو فنون

لذا به همین خاطر است که می بینیم پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آن چند نفر صحابی را که گوشه نشینی اختیار کرده بودند و ترک کار و کوشش برای کسب روزی، به شدت مورد ملامت و سرزنش قرار می دهند و می فرمایند: «لَا رَهْبَانِيَّةَ فِي الْإِسْلَامِ تَزَوَّجُوا فَإِنِّي مُكَاتِرٌ بِكُمْ الْأُمَّمَ؛ رَهْبَانِيَّةٌ فِي الْإِسْلَامِ نِيْسَتْ. زن بگیرید! من به فزونی عدد شما بر ملتهای دیگر مباحثات می کنم.»

و سرانجام جلال الدین مولوی افکار و گفتار خامی که برخاسته از سستی و تنبلی افراد برای کسب روزی است، همچون این افکار: خدایی که جان داده است، نان خواهد داد؛ کسی که بی نیازی و پیروزی بجوید، لقمه نان هم به سراغش خواهد آمد؛ همه حیوانات و درندگان بدون کسب و زحمت، روزی خود را می خورند.

جمله را رزاق روزی می دهد قسمت هر یک به پیشش می نهد
مورد تمسخر و ریشخند قرار می دهد و این گونه در صدد پاسخ آنها بر می آید:

راه روزی کسب و رنج است و تعب هر کسی را پیشه ای داد و طلب
أَطْلُبُوا الْأَرْزَاقَ مِنْ أَسْبَابِهَا دُخُلُوا الْأَيْتَاتِ مِنْ أَبْوَابِهَا

۴. قناعت و سبک گرفتن هزینه ها

گر چه امروز مسئله ازدواج آن قدر با آداب و رسوم غلط و حتی خرافات آمیخته شده که به صورت یک جاده صعب العبور یا غیر قابل عبور برای جوانان در آمده است، اما در روایات متعددی، مسلمانان تشویق به همکاری در امر ازدواج افراد مجرد و کمک به این امر شده اند و به عنوان مثال، می توانند هزینه های ازدواج را سبک و آسان بگیرند تا مانعی بر سر راه ازدواج جوانان پیدا نشود؛ همچنان که مهریه های سنگین غالباً سنگ راه ازدواج افراد کم درآمد می گردد. در حدیثی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می خوانیم:

«شَوْءُ الْمَرْأَةِ غُلَاءٌ مَهْرُهَا؛ زن بدقدم زنی است که مهرش سنگین باشد.»

و باز در حدیث دیگری که در ذیل حدیث فوق وارد شده، می خوانیم:

«مِنْ شَوْءِهَا شِدَّةٌ مُؤْنَتِهَا؛ یکی از نشانه های شوم بودن زن آن است که هزینه زندگی [یا هزینه ازدواجش] سنگین باشد.»

همان طور که در روایات فوق اشاره شد که علت شوم و بدقدم بودن برخی زنان اسراف و عدم تقدیر معیشت و عدم قناعت می باشد، می توان این نتیجه را گرفت که مسلماً چنین افرادی برای خانواده، نه تنها روزی و برکت به همراه نخواهد داشت، بلکه فقر و ناداری را به ارث خواهند گذاشت.

همچنان که امیر المؤمنین علیه السلام در ضمن روایتی به این مطلب اشاره می فرماید:

«تَزَكُّ التَّقْدِيرِ فِي الْمَعِيْشَةِ يُورِثُ الْفَقْرَ؛ اندازه گیری نکردن مخارج، فقر به بار می آورد.»

و همچنین امام صادق علیه السلام می فرماید:

«ضَمِنْتُ لِمَنْ اقْتَصَدَ أَنْ لَا يَفْتَقِرَ؛ برای کسی که میانه روی کند ضامن شده ام که فقیر نگردد.»

و لذا قناعت، ثروتی است که تمام شدنی نیست و اگر کسی پس از سعی و تلاش برای کسب روزی، به آنچه خداوند روزی او ساخته است، قانع باشد، هرگز احساس فقر و ناداری نخواهد کرد؛ همان گونه که امام باقر علیه السلام یا امام صادق علیه السلام می فرماید: «مَنْ قَنِعَ بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ فَهُوَ مِنْ أَعْنَى النَّاسِ؛ هر کس به آنچه خدا روزی او ساخته است، قناعت کند، از بی نیازترین مردم است.»

۵. امدادهای الهی در کسب روزی

بدون شک یکی از نگرانیهای افراد مجرد در اقدام به ازدواج و تشکیل خانواده، ترس از فقر و مخارج سنگین عائله مندی است که چگونه می تواند به تنهایی در مقابل این بار سنگین قد علم کند و آن را به دوش بکشد.

ولی باید این مطلب مهم را یادآور شد که مسلماً امدادهای الهی و نیروهای معنوی به کمک افرادی می آید که برای انجام وظیفه انسانی و حفظ پاکی خود اقدام به ازدواج می کنند.

و لذا هر فرد با ایمان می تواند به این وعده الهی دلگرم باشد که خداوند روزی او و خانواده اش را از مکانی که گمانش را نمی دهد، می رساند: «يَرْزُقُهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ»؛ «او را از جایی که گمان ندارد، روزی می دهد.»

همچنان که در حدیث از پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله نقل شده: «مَنْ تَرَكَ التَّزْوِيجَ مَخَافَةَ الْعَيْلَةِ فَقَدْ أَسَاءَ ظَنَّهُ بِاللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ «إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُعْزِمُهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ»؛ «کسی که ازدواج را از ترس فقر و مخارج عائله مندی ترک کند، گمان بد به خدا برده است؛ چرا که خداوند متعال می فرماید: اگر آنها فقیر باشند، خداوند آنها را از فضل خود بی نیاز می سازد.»

و دیگر اینکه همه موجودات همواره محتاج و نیازمند امدادهای الهی می باشند و هر کدام به میزان استعدادشان از آن بهره مند می گردند:

جمله را بر قدر استعدادهمی رسد در هر مقام امدادها

خوب است بدانیم که جناب راغب اصفهانی در تعریف کلمه امداد می گوید: کلمه امداد غالباً در مورد کمکهای مفید و مؤثر به کار برده می شود و کلمه «مد» در موارد مکروه و ناپسند.

و با توجه به آیه ذیل: «إِنْ تَصَبَّرُوا وَ تَتَّقُوا ... يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ»؛ «اگر صبر کنید و تقوا پیشه سازید...، پروردگارتان شما را امداد می کند.»

به این مطلب دست پیدا می کنیم که امداد غیبی و کمک معنوی بی دلیل نمی باشد، بلکه محتاج شرائطی همچون استقامت و تقواست تا افراد شایستگی امداد الهی را پیدا کنند.

و مطلب دیگر اینکه امداد الهی، اختصاص به زمان پیامبر صلی الله علیه و آله ندارد، بلکه هر کس در زمره بندگان خالص خدا و «عِبَادِنَا الْمُخْلِصِينَ» وارد شود، او هم لایق مواهب پروردگار خواهد بود.

نتیجه سخن اینکه، کسانی که از آنچه پایه اصلی پیروزیها را تشکیل می دهد، تلاش و سعی و کوشش آدمی است. آنها که سخت کوش ترند، پیروزترند و آنها که تنبل تر و کم تلاش ترند، محروم ترند

ترس فقر ازدواج نمی کنند، باید بدانند خداوند آنها را بی نیاز می کند و هر چه بیشتر اولاد بیاورند، وسعت رزق آنان زیادتر می شود. اگر در دوره جاهلیت اولاد خود را از ترس فقر می کشتند، امروز هم بسیاری از مردم بچه را سقط می کنند یا از آوردن بچه خودداری می کنند تا به فقر مبتلا نشوند

و حال آنکه، رزق به دست خداوند است: «إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ»؛ «خداوند روزی دهنده و صاحب قوت و قدرت است.» و همچنین یاری خداوند در روزی هر کس به اندازه نیازمندی او خواهد بود؛ همان طور که امام علی علیه السلام می فرماید: «تَنْزِلُ الْمَعُونَةُ عَلَى قَدْرِ الْمُتَوَكِّلِ؛ کمک [الهی] به اندازه خرجی [و نیاز] فرود می آید.»

و خداوند به واسطه ازدواج و ازدیاد اولاد وسعت در رزق می دهد؛ چنان که در روایتی آمده است: «كُلَّمَا كَثُرَ الْعِيَالُ كَثُرَ الرَّزْقُ؛ هر چه [تعداد] افراد خانواده بیشتر شود، رزق هم بیشتر می شود.» و خداوند سبحان هر صبح و شام روزی واجبی را به بنده خود می رساند؛ همچنان که می فرماید: «وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا»؛ «هیچ جنبنده ای در زمین نیست، مگر اینکه روزی او بر خداوند است.»

کلمات کلیدی:

رزق (fa/Magazine/List/?keyword=۶۶۸/)

ازدواج (fa/Magazine/List/?keyword=۴۰۲/)

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله (fa/Magazine/List/?keyword=۵۹/)

خدا (fa/Magazine/List/?keyword=۳۵/)

من (fa/Magazine/List/?keyword=۲۳۶۳/)

فقر (fa/Magazine/List/?keyword=۷۱۲/)

تر (fa/Magazine/List/?keyword=۶۹۳۶۵/)

خداوند (fa/Magazine/List/?keyword=۸۸/)